

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 10 lutego 2010 roku i stwierdził, iż wnioskodawczyni E. K. przysługuje prawo do zasiłku chorobowego za okres: od dnia 2 lipca 2010r. do dnia 9 lipca 2010r., od dnia 2 grudnia 2010r. do dnia 10 grudnia 2010r., od dnia 13 grudnia 2010r. do dnia 11 marca 2011r. i od dnia 8 lutego 2013r. do dnia 29 marca 2013r. z tytułu zatrudnienia w Przedszkolu Miejskim nr 84 w Ł. oraz nie zobowiązał jej do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego za powyższy okres w kwocie 4771,48 zł wraz z odsetkami w kwocie 1406,15 zł. Natomiast orzekając o kosztach Sąd zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 110,70 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

E. K. jest zatrudniona w Przedszkolu Miejskim nr 84 w Ł. na stanowisku pomocy nauczyciela i z tego tytułu podlega ubezpieczeniu chorobowemu. Jednocześnie, wykonuje czynności administratora domu przy ul. (...) na podstawie zawieranych ze Wspólnotą Mieszkaniową Sporna 79 umów zlecenia. Za okresy od 2.07.2010 r. do 9.07.2010 r., od 2.12.2010 r. do 10.12.2010 r., od 13.12.2010 r. do 11.03.2011 r. oraz od 8.02.2013 r. do 29.03.2013 wnioskodawczyni otrzymała zwolnienie lekarskie. W części wskazanych okresów, wnioskodawczyni była hospitalizowana. W Wojewódzkim Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej Centrum (...) w Ł. była hospitalizowana w okresach od 13.12.2010 r. do 23.12.2010 r., od 25.01.2011 r. do 29.01.2011 r., a w Wojewódzkim (...) im. dr. W. B. w Ł. od 1.02.2013 r. do 11.02.2013 r. z rozpoznaniem atopowego zapalenia płuc oraz przewlekłej niedokrwiennej choroby mięśnia sercowego. Otrzymane zaświadczenia lekarskie wnioskodawczyni składała w przedszkolu. W okresie zwolnień lekarskich, wnioskodawczyni nie pracowała w przedszkolu. Przy obowiązkach domowych, zakupach, przygotowywaniu posiłków, wnioskodawczynię wyręczała córka A. K., która mieszkała z wnioskodawczynią w okresie 2010 – 2013 r. Gdy wnioskodawczyni była na zwolnieniu lekarskim, nie jeździła w ogóle do Wspólnoty, nie dzwoniła tam i nie wychodziła z domu. Wówczas, czynności na rzecz Wspólnoty wykonywała A. K.. Przygotowywała ona raporty kasowe, wysyłała przelewy, robiła zakupy na rzecz wspólnoty. Wnioskodawczyni nie sprawdzała wypełnionych przez A. K. raportów kasowych. A. K. nie wykonywała tych czynności na podstawie zawartych z wnioskodawczynią umów, nie otrzymywała za to wynagrodzenia. Raporty kasowe były przedstawione do podpisu J. M. (1). Jeśli była potrzeba, obowiązki za wnioskodawczynią wykonywał J. M. (1). Dotyczyło to spraw najpilniejszych, tj. dokonania przelewów. Przelewy te podpisywał J. M. (1), a przygotowywała je A. K.. Poza J. M. (1) i A. K., nikt inny nie wykonywał obowiązków wnioskodawczyni w razie jej nieobecności. Gdy wnioskodawczyni była zdrowa, musiała wykonać czynności, które nie zostały wykonane w okresie jej choroby. Gdy wnioskodawczyni była chora, nie podpisywała żadnych dokumentów z umowy zlecenia. Dokumenty umów zlecenia zostały sporządzone później z datą wsteczną, żeby wnioskodawczyni miała porządek w dokumentacji. Raporty kasowe dotyczące wynagrodzenia z tytułu umów zlecenia zostały przygotowane przez A. K..

Wnioskodawczyni nie była obecna na zebraniach Wspólnoty Mieszkaniowej Sporna 79, które odbyły się 30 marca 2011 r. oraz 2 kwietnia 2013 r.

Ostatecznie w świetle powyższych zeznań, Sąd odmówił mocy dowodowej przedłożonym w sprawie dokumentom w postaci umowy zlecenia nr (...) z dnia 1.03.2013 r. (k. 27), rachunku z dnia 28.02.2013 r. do umowy zlecenia nr (...) (k.28), umowy zlecenia nr (...) z dnia 3.01.2011 r. oraz rachunku do tej umowy (k.29), umowy zlecenia nr (...) z dnia 1.02.2011 r. oraz rachunku do tej umowy (k.30) oraz umowy zlecenia nr (...) z dnia 1.03.2011 r. (k. 31), które były podpisane przez wnioskodawczynię i to w dacie przypadającej na okres zwolnienia lekarskiego od 13.12.2010 r. do 11.03.2011 r. oraz od 8.02.2013 r. do 29.03.2013 r. Powyższe umowy zlecenia wraz z rachunkami stanowią dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c. Z takimi dokumentami nie wiąże się domniemanie prawne, iż ich treść przedstawia rzeczywisty stan rzeczy. Zeznania świadków i wnioskodawczyni jednoznacznie wskazywały, że

wnioskodawczyni podczas zwolnienia nie wykonywała żadnych czynności związanych z realizacją umów zlecenia, a dokumenty umów zlecenia i rachunków sporządziła z datą wsteczną, po okresie choroby.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż wniesione odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podniósł, iż zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U.2014.159 j.t. ze zm.) (...) wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Przepis ten spełnia funkcję represyjną (ma na celu ograniczenie wypłacania świadczeń z ubezpieczenia społecznego) oraz zabezpieczającą prawidłowość przebiegu leczenia koniecznego dla odzyskania przez pracownika zdolności do pracy. Omawiany przepis jest jednoznaczny. Z jego wykładni językowej wprost wynika, iż każda praca zarobkowa wykonywana w okresie zwolnienia powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego, choćby wykonywanie pracy było zalecane i przyczyniło się do poprawy stanu zdrowia. Celem przepisów omawianej ustawy jest bowiem zapewnienie pracownikowi będącemu na zwolnieniu lekarskim środków utrzymania. Ustawodawca wprowadzając zakaz podejmowania przez pracownika w okresie pobierania zasiłku chorobowego pracy zarobkowej przyjął zaś założenie, że już samo wykonywanie takiej pracy sprzeciwia się celom, dla których zasiłek został przyznany.

W ocenie Sadu I instancji w okresach orzeczonej niezdolności do pracy od 2.07.2010 r. do 9.07.2010 r., od 2.12.2010 r. do 10.12.2010 r., od 13.12.2010 r. do 11.03.2011 r. oraz od 8.02.2013 r. do 29.03.2013 r., wnioskodawczyni nie wykonywała czynności wynikających z zawartych ze Wspólnotą Mieszkaniową Sporna 79 umów zlecenia, ani też nie wykorzystywała zwolnień lekarskich niezgodnie z ich celem. Postępowanie dowodowe wykazało, iż to córka wnioskodawczyni oraz Prezes Zarządu Spółdzielni J. M. (1) wykonywali najpilniejsze czynności, pozostawiając pozostałe sprawy wnioskodawczyni po powrocie ze zwolnienia.

Z uwagi na powyższe Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni prawo do zasiłku chorobowego za sporny okres oraz orzekł o braku zobowiązania do zwrotu zasiłku wraz z odsetkami.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu Sąd orzekł na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.). - § 12, ust. 2 w zw. z § 19, ust.1 rozporządzenia. Wobec wniosku pełnomocnika wnioskodawczyni o zasądzenie kosztów zastępstwa, Sąd postanowił przyznać pełnomocnikowi tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu kwotę 110,70 zł (tj. 90 zł + 20,70 zł tytułem podatku VAT) – 150 % stawki minimalnej.

Apelację od powyższego orzeczenia w całości wniósł organ rentowy.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. polegające na wydaniu wyroku wskutek błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego
- naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 17 i art. 66 ust.2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014r. poz. 159 t.j.), poprzez błędne jego zastosowanie oraz ustalenie, że ubezpieczona nie jest zobowiązana do zwrotu zasiłku chorobowego za okres wyszczególnione w zaskarżonej decyzji (...).02.2010r.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 10.02.2010r. ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W odpowiedzi na powyższe pełnomocni wnioskodawczynie wniósł o oddalenie apelacji jako oczywiście bezzasadnej i przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, udzielonej ubezpieczonej, które to koszty nie zostały zapłacone ani w całości ani w żadnej części w wysokości 150 % stawki minimalnej.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje.

Apelacja przeważającej części zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z dnia 25 czerwca 1999 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2010 roku nr 77, poz. 512 ze zm.) - ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Powołany przepis zawiera bezsprzecznie dwie przesłanki, które powodują utratę prawa do zasiłku chorobowego. Pierwsza przesłanka to wykonywanie pracy zarobkowej (w okresie orzeczonej niezdolności do pracy). Druga to wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia.

Pracą w rozumieniu omawianego przepisu jest praca w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym także wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych - stosunku pracy, stosunków o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie. Za pracę zarobkową uważa się wszelką aktywność ludzką, która zmierza do uzyskania zarobku, nawet gdyby miała ona polegać na czynnościach nieobciążających organizmu ubezpieczonego w istotny sposób. Przy czym przy określeniu "zarobkowego" charakteru pracy wskazuje się także, że przepisy nie wymagają, aby praca była podjęta "w celu zarobkowym". Zdaniem Sądu Okręgowego, wystarczy zatem podjęcie jakiegokolwiek czynnej działalności, zmierzającej do uzyskania wynagrodzenia lub dochodu, by mówić o pracy zarobkowej rodzącej skutek w postaci utraty prawa do zasiłku chorobowego przez ubezpieczonego, który korzystając ze zwolnienia lekarskiego pracą taką podejmuje. Tym samym wykonywanie pracy zarobkowej, niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego, stanowi samodzielną negatywną przesłankę (podstawę) utraty prawa do zasiłku chorobowego (por. wyrok SN z 2008-10-03 II UK 26/08 opubl: L.).

Dokonując wykładni cytowanego przepisu uwzględnić należy także funkcje zasiłku chorobowego. Podkreślenia wymaga, iż zasadniczym celem zasiłku chorobowego jest kompensata utraconego przez ubezpieczonego dochodu wskutek wystąpienia u niego czasowej, przejściowej niezdolności do zarobkowania. Nie jest nim natomiast uzyskanie, dodatkowej korzyści obok wynagrodzenia, dlatego zasiłek chorobowy wypłacany jest nie obok, ale zamiast wynagrodzenia. Wskazać należy również na charakter prawa ubezpieczenia społecznego, zgodnie z którym wysokość tychże świadczeń i zasady ich wypłaty są sformalizowane. Wobec tego trzeba mieć na uwadze bezwzględnie obowiązujący charakter norm prawnych zawartych w przepisach prawa ubezpieczenia społecznego oraz wyłączenie możliwości ich wykładania z uwzględnieniem reguł słuszności (zasad współżycia społecznego).

Sąd II instancji stoi na stanowisku, iż art. 17 ustawy nie przewiduje szczególnych przypadków zezwalających na wypłatę zasiłków chorobowych, mimo świadczenia pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego. Przepis ten – co dostrzegł Sąd I instancji – jest jednoznaczny, a zatem każda praca zarobkowa wykonywana w okresie zwolnienia lekarskiego powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego, chociażby wykonywanie pracy było zalecane i przyczyniło się do poprawy stanu zdrowia. W okresie korzystania ze zwolnienia lekarskiego pracownik może wykonywać pewne prace niepowodujące utraty prawa do zasiłku chorobowego, pod warunkiem że prace te nie mają charakteru zarobkowego. Ustawodawca wprowadzając w art. 17 ust. 1 ustawy zakaz podejmowania przez pracownika w okresie pobierania zasiłku chorobowego "innej pracy zarobkowej" przyjął tym samym założenie, że już samo wykonywanie takiej pracy sprzeciwia się celom, dla którego zasiłek został przyznany. (por. także wyrok SN z dnia 31 maja 1985 r., II URN 75/85, OSNC 1986, nr 3, poz. 32; w wyrok SN z dnia 12 sierpnia 1998 r., II UKN 172/98, OSNP 1999, nr 16, poz. 522, Pr. Pracy 1999, nr 1, s. 35, M. Prawn. 1999, nr 10, s. 41; w wyroku SA w Lublinie z dnia 15 października 1998 r., III AUa 287/98, Apel.-Lub. 1999, nr 1, poz. 2.).

W myśl art. 233 kpc sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku. Przepis ten daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, sygn. akt: II UKN 685/98, OSNAPUiS 2000 nr 17, poz. 655).

Sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, a ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, wybierając te, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Przez moc dowodową rozumie się przy tym siłę przekonania, jaką uzyskał sąd wskutek przeprowadzenia określonych dowodów o istnieniu lub nieistnieniu faktu, którego one dotyczyły. Ocena wiarygodności dowodu zależy od środka dowodowego. Sąd, oceniając wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę, czy też nie. Uważa się także, iż granice swobodnej oceny dowodów warunkuje czynnik ideologiczny, tj. poziom świadomości prawnej sędziego oraz obowiązujące w danym momencie poglądy na sądowe stosowanie prawa. (por. T. Ereciński. Jacek Gudowski. Maria Jędrzejewska - "Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz", Część I, Wyd. LexisNexis).

W ocenie Sądu Okręgowego dokonana przez Sąd Rejonowy ocena zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego nie jest prawidłowa. Zarzuty skarżącego podniesione w uzasadnieniu apelacji obnażają fragmentaryczną i wybiórczą ocenę materii sprawy. Taka zaś nie może dać pełnego obrazu zaistniałych zdarzeń i zgodnie z dyrektywą art. 233 § 1 kpc nie może się ostać.

W szczególności co słusznie podnosi apelujący, na gruncie rozpatrywanego przypadku nie sposób przyjąć, iż wnioskodawczyni w sposób wiarygodny wykazała, że w całym spornym okresie orzeczonej niezdolności do pracy osobiście przyjętego na siebie zlecenia od Wspólnoty Mieszkaniowej nie wykonywała. Podnieść należy, iż wyjaśnienia wnioskodawczyni w tym przedmiocie w toku procesu ewaluowały. W odwołaniu od wniesionej decyzji wskazywała, iż praca wykonywana na rzecz Wspólnoty nie jest zorganizowana i nie wykonuje jej w sposób ciągły, dotyczy konkretnych czynności z którymi może uporać się w kilka godzin w danym miesiącu. Ponadto podkreślała, że w razie gdy zachodzi taka potrzeba, gotowość do zastąpienia jej wyraził prezes J. M.. (Wnioskodawczyni nie wskazywała wówczas iż prezes wykonał za nią jakiegokolwiek czynności) W związku z tym w jej ocenie w świetle tych okoliczności postępowanie odwołującej nie kolidowało z celem zwolnienia lekarskiego i nie wpływało na jej prawo do zasiłku chorobowego. Składając informacyjne wyjaśnienia wnioskodawczyni również nie podnosiła, iż w okresie choroby była zastępowana nieodpłatnie przez córkę wskazując jedynie, iż w tym czasie Pan M. wykonywał tylko niezbędne czynności. Dopiero w toku czynności dowodowych wnioskodawczyni przedstawiła inną wersję wydarzeń wskazując na fakt jej zastępstwa zarówno przez córkę jak i świadka M. oraz podkreślając okoliczność sporządzenia umów zlecenia później z datą wsteczną, celem zachowania porządku w dokumentacji. W ocenie Sądu Okręgowego w związku z powyższym nie sposób zgodzić się z oceną Sądu I instancji, iż zeznania wnioskodawczyni jak i świadków w tym zakresie (córki powódki jak i świadka J. M.) jako wiarygodne logiczne i spójne, mogły stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Sąd przekroczył granice swobodnej oceny dowodów bezkrytycznie uznając je za wiarygodne. Uwzględnienie całości materiału zgromadzonego w sprawie prowadziło bowiem do jednoznacznego wniosku, iż wnioskodawczyni sama w okresie niezdolności do pracy przyjęte od Wspólnoty zlecenie wykonywała, a fakt powoływania się na zastępstwo jej osoby oraz wypełniania dokumentów z datą wsteczną stanowił próbę obrony jej stanowiska procesowego. Przy

tym podkreślenia wymaga, iż przyjęciu takich ustaleń w sprawie w żaden sposób nie sprzeciwiają się kilkukrotne okresy faktycznej hospitalizacji powódki. Jak wynika bowiem z wyjaśnień samej wnioskodawczynie wykonanie całości prac na rzecz Wspólnoty było możliwe w czasie od kilku godzin do dwóch dni, wobec tego niewątpliwie powódka mogła te czynności wykonać w okresie rekonwalescencji odbywanej w domu. Tym samym, wbrew zapatrywaniom Sądu I instancji materiał zgromadzony w sprawie oceniony logicznie nie pozwalał na przyjęcie iż w istocie w spornym okresie wnioskodawczynie była zastępowana i umowy zlecenia w ogóle osobiście nie wykonywała.

Zgodnie z art. 66 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 31, poz. 267 ze zm.), jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie zwrotu bezpodstawnie pobranych zasiłków stanowi tytuł wykonawczy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Zgodnie z art. 84 ust. 1, 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy wobec wykonywania przez ubezpieczoną w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, pracy zarobkowej, zasiłek chorobowy za sporny okres został pobrany przez wnioskodawczynię w sposób nienależny. Z tych też względów żądania apelacji w tej części uznać należało za zasadne.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, iż nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata (art. 84 ust. 3).

W świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie II PZ 1/12 M.P.Pr. (...) ZUS ma prawo żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za ostatnie 3 lata począwszy od dnia otrzymania ostatniej wypłaty. Żądanie to nie ulega przedawnieniu.

Tym samym biorąc pod uwagę dni w jakich dokonywano wypłat zasiłków za sporne okresy (ostatnia wpłata dnia 11 kwietnia 2013 r. – okoliczność niekwestionowana przez strony) nie sposób uznać, zgodnie z sugestiami wnioskodawczynie, iż żądanie zwrotu nienależnie wypłaconych zasiłków chorobowych za okres od dnia 2 lipca 2010r. do dnia 9 lipca 2010r., od dnia 2 grudnia 2010r. do dnia 10 grudnia 2010r., od dnia 13 grudnia 2010r. do dnia 11 marca 2011r. i od dnia 8 lutego 2013r. do dnia 29 marca 2013r. w świetle art. 84 ust. 3 ustawy systemowej było przedawnione czy bezprawne.

Zdaniem Sądu II instancji, wskazać natomiast należy, iż w zakresie żądania odsetek od zasiłku organ rentowy zastosował wadliwy sposób ich naliczania tj. od chwili wypłaty świadczeń nienależnych. W związku z tym, w tym zakresie zaskarżone rozstrzygnięcie odpowiada prawu.

W wyroku z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 1311/12 Sąd Apelacyjny w Krakowie wskazał, że zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Odesłanie do "prawa cywilnego" dotyczy wyłącznie zasad zapłaty i wysokości odsetek, a nie zasad zwrotu nienależnego świadczenia. Nie ma zatem żadnych podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego (o bezpodstawnym wzbogaceniu lub czynie niedozwolonym) do oceny wymagalności, czy przedawnienia samego nienależnie pobranego świadczenia. Zasady określające zwrot takiego świadczenia ze względu na upływ czasu (dawność, w tym znaczeniu potocznie przedawnienie) wskazane są w art. 138 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (zasadniczo za okres nie dłuższy niż 3 lata od "żądania zwrotu", czyli wydania decyzji w tym przedmiocie). "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego - art. 359 § 2 kc) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 kc). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek (art. 120 § 1 kc). Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż w przedmiotowej sprawie ewentualne żądanie zwrotu odsetek od nienależnie wypłaconych świadczeń jest uprawnione dopiero od chwili doręczenia zaskarżonej decyzji pozbawiającej wnioskodawczynię prawa do świadczeń i zobowiązującej jej do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego nie zaś za okres uwzględniony w decyzji tj. od chwili wypłaty świadczeń nienależnych.

Z tych wszystkich względów na podstawie art. 386 § 1 kpc Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zmienił sporną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jedynie w ten sposób, że nie zobowiązał E. K. do zwrotu ustawowych odsetek od nienależnie pobranych zasiłków chorobowych w kwocie 1.406,15 złotych, w pozostałej zaś części oddalił odwołanie jako bezzasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu za I instancje orzeczono na podstawie § 12, ust. 2 w zw. z § 19 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.), przyznając pełnomocnikowi wnioskodawczyni z funduszu Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi kwotę 110,70 zł - tj. 150 % stawki minimalnej.

O kosztach zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu za II instancje orzeczono natomiast na podstawie § 13 ust. 1 pkt. 1, § 12, ust. 2 w zw. z § 19 i § 2 tego rozporządzenia również uwzględniając wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o przyznanie tych kosztów w zwiększonej wysokości.